

Quartus Philosophorum

formaliter per instantes cum sit quantitas continua. Sed tunc queritur quare philosophus in diffinitione temporis non posuit quantitatem continuam loco generis sed posuit numerum qui non est genus eius nec ita per se conuenit sibi dicendum quod tempus de formali importat aliquomodo quantitatem discretam ut supradictum est et ideo dicitur numerus et aliquam importat quantitatem continuam. Et ideo dicitur numerus motus secundum prius et posterius. Et si quidam an illud prius sit prius ipsius motus quibusdam videtur quod sic scilicet contra tempus non mensurat motum per partem motus ergo non est numerus motus secundum prius et posterius ipsius motus potest negari a se ut supradictum est. Nec tamen idem mensurat se scilicet prius in motu sit motus. Ad nonum dicitur quod illa est disputatio de nominibus quibus utimur ut placet nobis.

Quartus sic proceditur ut quod tempus non differat ab eternitate quia si sic hoc maxime esset quia in eternitate non est successio sed proba quod sic quia antequam uergeret mundum fore sed ista futuritio non erat in tempore cum nondum tempus esset ergo erat in eternitate. Maior patet quia suus contradictorium erat falsum.

Respondeo dicendum secundum philosophum. 1. p. q. 10. ar. 1. quod si cur in cognitionem simplicium operis nos venire per propositionem ita in cognitionem eternitatis operis nos venire per tempus quod nichil aliud est quam numerus motus secundum prius et posterius. Cum enim in quolibet motu sit successio et pars post alteram ex hoc quod numeramus prius et posterius in motu apprehendimus tempus quod nichil aliud est quam numerus prioris et posterioris in motu in eo autem quod caret motu et semper eodem modo se habet non est accipere prius et posterius sicut igitur ratio temporis consistit in numeratione prioris et posterioris ita in apprehensione uniformitatis eius quod est omnino extra motum persistit ratio eternitatis. Item ea dicitur tempore mensurari quod principium et finem habet in tempore ut dicitur in 4. philosophi. et hoc idem quod in eo quod mouetur est accipere aliquod principium et aliquem finem. Quod uero est omnino inmutabile sicut nec successionem ita nec principium aut finem habere potest. Sic ergo ex duobus notificatur eternitas primo ex hoc quod id quod est in eternitate est in terminabile id est principium et finem carere ut terminatur ad utrumque refferat. Secundo per hoc quod ipsa eternitas successionem caret tota sit existens. Et diffinitur eternitas a Boetio. Eternitas est interminabilis uite tota simul et perfecta possessio. Et dicitur tota non quia habet partes sed in quantum nichil ei deest. Et dicitur possessio ad designandum inmutabilitatem et inefficientiam quia illud quod possidetur firmiter et quiete habetur. Et ipsa eternitas nichil aliud est secundum rem a diuina essentia sed differt secundum rationem unde est mensura diuini esse sicut nunc eternitatis posset dici mensura quidditatis ipsius.

Notandum preterea quod res temporales non mensurantur eternitate sed solum tempore unde res dicuntur esse in tempore. ut motus est in tempore quia mensuratur a tempore sic quod eius duratio per tempus cognoscitur unde est in tempore dupliciter potest intelligi primo quia simul e cum tempore vel quia est pars temporis. Nec tamen sufficit ad aliquid esse in tempore quod sit quando tempus est sicut esse in loco vel in motu non est esse quando motus vel locus est quia sic celum esset in grano milii quod quando nullum est esse ergo in tempore esse ab eo mensurari.

Notandum preterea quod ea que sunt semper non sunt in tempore quia non possunt a tempore contineri nec sub ipso concludi. Secundo ostenditur quod est in tempore aliquid pariter ab eo et ex longitudine temporis res corrumpuntur senescunt et obliuiscuntur. Et sic dicatur etiam aliquid additur in tempore et fit de nouo. Dicendum quod hoc non est ratione temporis quoniam otiosus diu uiuendo non fit sapientior. Nec ex solo tempore aliquid innouatur sed magis antiquatur. Est enim tempus numerus motus. Motus autem facit rem distare a priori dispositione et sic tandem res corrumpitur. que autem sunt semper non corrumpuntur. Et ideo non sunt in tempore cum in infinitum durant. Corpora ergo celestia dicitur philosophus. 1. lec. 20. secundum esse sub eis eorum non mensurantur tempore sed motus eorum tempore mensuratur. Sed utrum quiescentia mensurentur tempore dicendum quod tempus est per se mensura motus et per accidens mensura quietis quia omnis quies est in tempore sicut motus videtur tamen quod quies est per se in tempore ex philosopho. in quarto de anima. q. 3. ar. 1. q. 3. et in primo de anima. q. 3. ar. 3. Continuitas motus mensuratur loco sed successio tempore tamen.

Et notandum quod quies non est negatio motus sed priuatio eius. Et ideo esse quiescentis est esse rei mobilis que est in tempore et mensuratur tempore ergo etiam esse quiescentis est in tempore et mensuratur tempore. Non in quantum est quiescedus sed in quantum est mobile tamen res que mouetur simpliciter non mensuratur tempore secundum propriam quantitatem sed secundum quantitatem sui motus. Ex his patet quod sub se separate non sunt in tempore quia nec mouetur nec quiescit et ideo tempore non mensurantur. Sed utrum non entia sint in tempore dicendum quod impossibilia non sunt in tempore ut diametrum esse commensurabile coste quia hoc nunquam contingit esse. Alia autem aliquando fuerunt tamen nunc non sunt vel sunt futura. Et hec aliquando sunt in tempore quod mensurat sub se earum mensurauit vel mensurabit.

Notandum preterea quod generationes et corruptiones etiam sunt in tempore et ideo quidem dixerunt tempus esse sapientissimum quia generatio scientie fit in tempore. Sed quidem philosophus nomine parum de secta pythagoricorum dicit tempus esse indisciplinabile quia per longitudinem temporis accidit obliuio et hoc rectius dicitur quia tempus per se secundum philosophum. 1. 128. est causa corruptionis quia mutatio per se est destructiua et corruptiua et per accidens est causa generationis quando scilicet motus peruenit usque ad perfectum finem probatur a signo quia multa videmus corrumpi in quibus non apparet manifeste aliquid corrumpens et ideo talem corruptionem solemus attribueretempore. Sed in generatione est generans manifestum quia nichil a seipso generatur. Nec tamen corruptio sic attribuitur tempore quod tempus faciat ipsam quia sic in tempore et quia corrumpens latet. **N**otandum preterea quod philosophus duplici ratione probat quod mutatio sit in tempore quia in omni mutatione inuenitur velocius et tardius hec autem determinantur tempore. Item prius et posterius sunt in tempore per distinctionem ad ipsum nunc differenter tamen quia in preterito dicitur prius quod est remotius ab ipso nunc. Posterius autem quod est propinquius et sic abraham est posterior ad adam in futuro autem est econuerso. Si ergo prius et posterius sint in tempore ad omnem autem motum sequitur prius et posterius necesse est quod omnino motus sit in tempore.

Notandum preterea quod philosophus in fine mouet tres